

MAKÜ

SAĞLIK BİLİMLERİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

CURRENT PERSPECTIVES ON
HEALTH SCIENCES

Review Article

Üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi (2007-2023): Sistematiik derleme

Examination of studies on premarried sexual relationship with university students (2007-2023): Systematic review

Fadime Kübra OZAN¹, Hanife ÜLGEN²

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Çalışmaları Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

Received 24.05.2023

Accepted 27.09.2023

Published Online 31.12.2023

Article Code CPHS2023-4(3)-2

Anahtar kelimeler

evlilik öncesi cinsellik
evlilik öncesi cinselliğe yönelik tutum
üniversite öğrencileri

Keywords

premarital sexual experience
attitude towards premarital sexuality
college students

Corresponding Author

Fadime Kübra OZAN
f.kubraozann@gmail.com

ORCID

FK OZAN
0009-0007-3021-5546

HÜLGEN

0000-0003-0243-7110

Öz

Bu çalışmada, Türkiye’de 2007-2023 yılları arasında üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmalar ‘Google Akademik’ veri tabanında ‘evlilik öncesi ilişki’, ‘evlilik öncesi cinsel ilişki’ ve ‘Türkiye’ anahtar kelimeleri kullanılmış; aynı zamanda ‘Google Scholar’, ‘Pubmed’, veri tabanlarında ise ‘premarital sexual’ ve ‘Turkey’ kelimeleri kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Tarama sonuçları ‘Türkçe sayfalarda ara’ veya ‘İngilizce sayfalarda ara’, ‘2007-2023 yılları’, ‘Türkiye’de yapılanlar’, ‘Tam metine erişilebilenler’, ‘Üniversite öğrencileri ile yapılanlar’, ‘Üniversite öğrencileri ile ilgili bulguları olanlar’, ‘Nitel ve nicel çalışmalar’ kriterleri ile sınırlandırılmıştır. Yapılan sınırlandırılmaldan sonra Google Scholar ve Pubmed’te dışlama kriterine göre uygun çalışmaya erişilememiştir. Google Akademik tarama motorunda 56 makaleye ulaşılmış; dışlama kriterleri dikkate alındığında 14 çalışma araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda üniversite öğrencilerinin evlilik öncesi ilişki konusundaki farkındalığının yüksek olduğu ancak tabularının olduğu belirlenmiştir. Kadınların evlilik öncesi ilişki yaşamasında hala toplumsal bir baskının olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin birçoğunun evlilik öncesi hakkında sağlıklı bilgi alamadıkları; bu konuda eğitim almak istedikleri belirlenmiştir. Son olarak tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ilk cinsel ilişki yaşı düşmekte olup bu konuda eğitimlerin artırılması ve farkındalık oluşturulması önerilmektedir.

Abstract

In this study, it is aimed pre-marriage with college students examination of studies on sexual intercourse between the years of 2007-2023 in Turkey. Articles were scanned using ‘evlilik öncesi ilişki’, ‘Evlilik öncesi cinsel ilişki’ and ‘Türkiye’ key words on ‘Google Akademik’ database; ‘Premarital sexual’ and ‘Turkey’ key words on ‘Google Scholar’ and ‘PubMed’ database. Results of research were limited by the criteria that ‘Search of the English’ or ‘Search in Turkish pages’, ‘2007- 2023 years’, ‘Full-text accessible’, ‘Performed in Turkey’, ‘Quantitative and qualitative research’ limited by the criteria. As a result of the research, appropriate study could not be achieved according to the exclusion criteria in Google Scholar and Pubmed. In search 56 articles were found on Google Scholar. When articles are restricted to: exclusion criteria, 14 articles constituted the sample of the study. In the researches, it was found that it has been determined that university students have a high awareness of premarital relationship but still have taboos. Moreover, it has been determined that there is still a social pressure in women’s premarital intercourse. Many of the students said that they could not get healthy information about pre-marital; It was determined that they wanted to receive training on this subject. Finally, the age of first sexual intercourse is decreasing in Turkey as in the rest of the world and therefore, it has been determined that it is important to increase the tendency towards this field.

To cite this article:

Ozan FK, Ülgen H. Üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi (2007-2023): Sistematiik derleme. Curr Perspect Health Sci. 2023;4(3): 86-95.

GİRİŞ

Aile kurumuna tarihler boyunca önemli bir anlam yüklenmiştir. Aile; evrensel bir kurum olmasına rağmen gelişmiş toplumlardaki var olan aile tanımı geleneksel aile tanımından farklılık göstermektedir (1). Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda aile tanımları farklılık gösterse de aile, evrensel bir kurumdur. Bireyler, doğdukları ailenin içinde kendilerine atfedilen rollere göre büyütülmektedirler. Atfedilen roller modern toplum ya da geleneksel toplum içinde farklılık göstermektedir. Aile kurumu da günümüze gelinceye kadar değişime uğramıştır. Geçmişten günümüze değişen aile sistemi günümüzde de değişime uğramaktadır. Bu doğrultuda artan boşanma oranları sonucunda artık toplumlar da evlilik öncesi etkenler üzerine vurgu yapmakta ve evlilik bağına güçlendirmeyi amaçlamaktadırlar (2).

Bu çerçevede değerlendirildiğimizde ailenin oluşum zamanı incelendiğinde; eş seçimi, evlilikten beklentiler, kişinin partnerini tanıması gibi faktörler ailenin oluşum sürecini etkilemektedir (2).

Cinsellik kavramı, özel hayatın bir getirisi olup temel çerçevede kişinin karşısındaki kişiye duyduğu ilgi sonucunda ortaya çıkan duygular olarak tanımlanabilir (1). Cinsellik bireyin özel yaşantısı olarak ifade edilse de toplumdan topluma değişen bir olgu haline gelmiştir. Toplum tarafından üretilen cinsellik normları hem kadın hem erkek bireyler için iç içe geçmiş bağlantılardan oluşmaktadır. Her toplum cinsellik kavramına tarihler boyunca farklı anlamlar yüklemektedir. Bu anlamlar ile birlikte kurallar da toplumlar arasında değişmekte, evlilik ve aile olguları ile bir ilişki sürecine girmektedir (2). Toplumumuzda cinselliğin evlilik ile bağdaştırılması sonucunda bireyler de bu kuraldan etkilenmektedir. Kadınlar, erkeklere oranla bu konuda yoğun bir toplumsal baskı hissederken; erkekler cinsellik ve özellikle de evlilik öncesi cinsel ilişkide daha rahat bir ortam içindedirler. Evlilik öncesi cinsel ilişki toplumda gizli olarak gerçekleşirken özellikle ergenlik döneminde bulunan bireyler de sağlıklı bilgi alma konusunda zorlanmaktadırlar (3).

Ergenlerin genellikle cinsel konularda konuşamaması ve soru sormaması ülkemizde yaygındır. Cinselliğin bir tabu olarak görüldüğü toplumlarda da cinsellik hakkında konuşmak oldukça zor bir süreç haline gelmektedir. Konuşulmama sebepleri incelendiğinde en büyük payın aileler ve toplum tarafından “yasak/

ayıp” olması ve bu konuda katı kuralların var olması yatmaktadır (3).

Evlilik Öncesi Cinsellik Olgusu

Cinselliğin sadece evlilik ile bağdaştırıldığı toplumlarda özellikle kadınlara olan toplumsal baskı da artmaktadır. Aynı şekilde evlilik öncesi ilişkiye yönelik veriler sınırlı, bu alanda yapılan çalışmalar da oldukça sınırlıdır. Sakallı ve ark. (4) bekar kişilerle yaptığı bir çalışmada katılımcıların %41,8’inin daha önce ilişki yaşadıkları belirtilmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların ilk cinsel ilişkiye girme yaşı 13-25 arasında değiştiği belirtilmiştir (4). Pınar ve ark. (5) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin cinsel sağlık konusunda nereden bilgi aldıkları sorulmuş; kız öğrencilerin %44’ünün arkadaş ve internet gibi dış kaynaklara başvurdukları belirtilmiştir. Erkek öğrencilerin ise %32,3’ünün dış kaynaklara başvurdukları belirtilmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin sağlık personeli ve aileden bilgi almak istedikleri bildirilmiştir (5).

Motamedi ve ark. (6) Tahran’da yapmış olduğu çalışmada erkek katılımcıların %43’ünün bekaret kavramına daha çok önem verdiği belirtilirken, kadın katılımcıların %26’sı erkekte bakir özelliğini aradıkları belirtilmiştir (6). Cinsel yaşam, hayatın vazgeçilmez bir olgusu olmasına rağmen hem dünyada hem de ülkemizde cinsel sağlık eğitimi yetersiz kalmaktadır. Bu durum gençlerin doğru bilgi almasını engellemektedir (7).

Ergenlik döneminden itibaren değişen vücut yapısı ile gençler cinsellik hakkında bilgiyi sağlıklı ve informal yollardan elde etmektedirler. Dünya geneline baktığımız zaman ilk cinsel ilişki yaşının düşük olduğu belirtilmektedir. Türkiye’de de dünyada olduğu gibi ilk cinsel ilişki yaşının düşmekte olduğu bilinmektedir. Bu durum, evlilik adaylarının aile olma sürecini etkileyecektir. Batı toplumlarında bekaret kavramının etkisinin azalmış ve evlilik öncesi ilişkiler de daha olumlu karşılanmaktadır. Batıdan doğuya gidildikçe toplumların cinsellik konusundaki tutumlarının katılaştığı, evlilik öncesi cinsel ilişkinin daha katı bir tutum içinde olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda ülkemizde evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişki konusunda erkekler kadınlara göre daha çok hoşgörülle karşılanmakta, kadınlar ise bu konuda toplum baskısına maruz kalabilmektedir (4).

Üniversite Öğrencileri Açısından Evlilik Öncesi Dönem

Bireyler aile olma sürecinde; genellikle genç yetişkinlik döneminde evlenme kararı almaktadırlar. Üniversiteli öğrenciler, öğrenim hayatı boyunca gerek kültürel gerekse sosyal yönden pek çok imkan elde etmektedirler. Bu imkanlar içinde gençler eşleri ile tanışabilmekte ve flört dönemi yaşayabilmektedirler (8). Bu dönemde evlenilecek adayın seçilmesi bireyin hayatını etkileyen kararlardan birisidir. Gençlerin partnerlerini seçerken sağlıklı karar vermeleri oldukça önemlidir. Bu sürecin sağlıklı atlatılabilmesi için evlilik öncesi eğitimin verilmesi önem teşkil etmektedir. Gençlerin karşı cins ile olan ilişkisinin eş seçiminde önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Toplumumuzda bulunan gençlerin, ileriki hayatlarında sağlıklı bir evlilik tercihi yapabilmeleri, kendisinin ve partnerinin sorumluluklarını bilmeleri, kuracakları evlilik ve aile ilişki süreçlerinde sağlıklı karar almaları, sağlıklı iletişim kurmaları için evlilik öncesi almış oldukları eğitimler önem arz etmektedir. Bu eğitimlerle gençler bilinçlenecek ve daha sağlıklı bir toplum süreci de başlayacaktır (9). Bakır ve Vural (10) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, üniversite öğrencilerinin %72,3'ünün hala cinsel eğitim almadıkları ancak cinsel eğitimi istedikleri belirtilmiştir. Aynı çalışmada cinsiyete göre durum değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %37,2'sinin cinsellik konusunda bilgilenmek istedikleri; erkek öğrencilerin ise %10,3'ünün cinsellik konusunda "çok" bilgilenmek istedikleri belirtilmiştir (10). Duman ve ark. (11) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin %77,2'sinin evlilik öncesi cinsel ilişkiye karşı oldukları ifade edilmiştir. Sebepleri incelendiğinde ise %75,2'sinin inançlar, %38,4'ünün ise değer yargıları cevaplarını verdikleri ve erkek öğrencilerin %17,3'ünün; kadın öğrencilerin ise %6,4'ünün evlilik öncesi cinsel ilişki ve yakınlık kurdukları belirtilmiştir (11).

Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde evlilik öncesi dönemde kurulan ilişkilerin, evlilik kurumunu doğrudan etkileyeceği için sağlıklı bir temelde kurulması önem arz etmektedir. Ülkemizde bu alanda yapılan araştırmaların az olması; evlilik öncesi dönem ile ilgili yapılacak çalışmaların da önemini arttırmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, Türkiye'de üniversite

öğrencileri ile yapılan ve 2007-2023 yılları arasında yayımlanmış, üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin verdikleri cevapların yorumlanması amaçlanmıştır.

Bu nedenle bu çalışmada, Türkiye'de üniversite öğrencileri ile yapılan ve 2007-2023 yılları arasında yayımlanmış, üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların sistematik olarak değerlendirilmesi ve incelenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Makale Seçim Özellikleri

Bu çalışmada, Türkiye'de 2007-2023 yılları aralığında yayımlanan üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmaların sistematik derlemesi yapılmıştır. Çalışmanın sistematik değerlendirilmesi, konu bazında yapılan araştırma çalışmalarının geriye dönük inceleme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla "Google Akademik" veri tabanında "evlilik öncesi ilişki", "evlilik öncesi cinsel ilişki", "Türkiye" ve "Üniversite öğrencileri" anahtar kelimeleri kullanılmış; aynı zamanda "Google Scholar" ve "Pubmed" veri tabanlarında ise "premarital sexual" ve "Turkey" kelimeleri kullanılarak literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Dahil Edilme Kriterleri

Çalışmaya evlilik öncesi dönemde yaşanan cinsel ilişki konusunda üniversite öğrencileri ile 2007-2023 yılları arasında yapılan çalışmalar dahil edilmiştir. Örneklemi geniş tutmak amacı ile 2007-2023 yılları aralık olarak seçilmiştir.

Dışlanma Özellikleri

Tarama sonuçları "Türkçe sayfalar" ve "İngilizce sayfalar", "2007-2023 yılları", "Türkiye'de yapılanlar", "tam metine erişilebilenler", "üniversite öğrencileri ile yapılanlar", "üniversite öğrencileri ile ilgili bulguları olanlar", "nitel ve nicel çalışmalar" ve "yinelenecek makalelerin çıkarılması" kriterleri kullanılarak sınırlandırılmıştır.

Ulaşılan Çalışmalar

Tarama stratejisi ve bulguların değerlendirilmesi: Bu çalışma çerçevesinde; Google Scholar'da "premarital sexual" ve "Turkey" anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramada 31 çalışmaya ulaşılmıştır. Tarama İngilizce sayfalar ve 2007-2023 yılları arasında sınırlandırılmış ve 17 çalışmaya erişilmiştir. Türkiye'de yapılmış olan çalışmalar tarandığında ise 10 çalışmaya ulaşılmıştır. Tam metin olan çalışmalar taranarak bu çalışmaya dahil edilmiştir (n=6). İlgili çalışmalar detaylıca incelendiğinde hiçbirinin üniversite öğrencileri ile yapılmadığı belirlenmiştir (n=0). Buna ek olarak Pubmed'te "premarital sexual" ve "Turkey" anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramada toplam 19 makaleye ulaşılmıştır. Tarama 2007-2023 yılları arasında sınırlandırıldığında 13 makaleye ulaşılmıştır. Aynı tarama Türkiye'de yapılan çalışmalar olarak incelendiğinde 8 makaleye erişilmiştir. Tam metine erişilenler belirlenerek çalışmaya dahil edilmiştir (n=3). İlgili çalışmalar detaylıca incelendiğinde hiçbirinin üniversite öğrencileri ile yapılmadığı belirlenmiştir (n=0). Çalışmada, Google Akademikte "evlilik öncesi ilişki", "evlilik öncesi cinsel ilişki" ve "Türkiye" anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramada toplam 56 çalışmaya ulaşılmıştır. Tarama dili Türkçe seçilmiş ve tarama 2007-2023 yılları ile sınırlandırıldığında 48 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan makaleler "nitel ve nicel çalışmalar (n=32), evlilik öncesi ilişkiler hakkında bulgusu olanlar (n=26), üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilenler (n=14)" kriterleri yönünden taranmış; elde edilen 14 makale çalışmanın örneklemini oluşturmuştur (Şekil 1).

Şekil 1: Çalışmanın Veri Tarama Akış Şeması

BULGULAR

Yapılan araştırma sonucunda incelenen çalışmalar içinden 14 çalışma, çalışmanın örneklemini oluşturmuş ve araştırmaya dahil edilmiştir. Bunun sonucunda Türkiye'de üniversite öğrencileri bazında evlilik öncesi ilişkinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışmalar değerlendirildiğinde; Deniz ve ark. (12) tarafından yapılan bir çalışmada öğretmen adaylarının cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki farkındalık düzeyleri değerlendirilmiştir. Çalışmada; 1407 öğrenci ile gerçekleştirilen anket uygulaması sonucuna göre; kız öğrencilerin %84,2'si, erkek öğrencilerin %75,4'ü "cinsel yolla bulaşan bir hastalığım olsaydı, test yaptırmadan da bilirdim." ifadesine "katılmıyorum" cevabını verdiği belirlenmiştir. Toplam 249 kişinin ise "kararsızım" cevabını verdiği belirlenmiştir. Aynı çalışmada; "cinsel yolla bulaşan hastalığım olup olmadığını bilmeme gerek yok çünkü varsa yapılabilecek bir şey yok" ifadesine kız öğrencilerin %90,3'ünün, erkek öğrencilerin ise %83,8'inin katılmadıkları belirtilmiştir. Toplam 156 öğrencinin ise kararsız olduğu belirtilmiştir (12).

Atan ve ark. (13) 292 son sınıf öğrenci ile yapılan tanımlayıcı çalışmada, öğrencilerden 263 kişinin flörtünün olduğu, 22 kişinin de olmadığı belirtilmiştir. İlk flört yaşına 159 kişinin 15-19 yaş cevabı verdiği bildirilmiştir. Aynı çalışmada cinsellik ile ilgili düşüncelerin cinsiyete göre dağılımı incelenmiştir. Buna göre kız öğrencilerin %59,9'u yanıtızsız bırakırken, %19,4'ü duygusal etkileşim cevabını verdiği belirtilmiştir. Erkek öğrencilerin ise %46,6'sı yanıtızsız bırakırken, %20,2'si doğal bir ihtiyaç ve gereklilik cevabını verdikleri belirtilmiştir. "evlenmeden önce nişanlımla cinsel ilişkiye girerim" ifadesine erkeklerin %50,0'ı, kız öğrencilerin ise %67,4'ü "katılmıyorum" cevabını verdiği belirtilmiştir. "Cinsel ilişkiye sadece eşimle girerim" ifadesine erkek öğrencilerin %48,6'sı, kız öğrencilerin ise %66,0'ı "katılıyorum" cevabını verdiği belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada kız öğrencilerin %20,8'i cinsel beraberliğe "evet" cevabını verirken; erkek öğrencilerin ise aynı soruya %70,9 oranında "evet" cevabını verdiği belirtilmiştir (13).

Civil ve Yıldız'ın (3) 400 öğrenci ile gerçekleştirilen tanımlayıcı çalışmada 259 öğrencinin cinsel deneyiminin olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada "kadın ve erkeğe yönelik toplumsal tabuların varlığı" değerlendirildiğinde öğrencilerin %85,8'inin "var" cevabını verdiği belirtilmiştir.

Öğrencilerin bekaret, evlilik öncesi cinsel birlikteliğe ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde %60,5'i bekareti çok önemli/önemli bulurken; %32,2'sinin kadınların evlilik öncesi birliktelik yaşamasına olumsuz cevap verdiği belirtilmiştir (3).

Çağlayan'ın (14) 577 erkek üniversite öğrencisi ile yaptığı anket çalışmasının sonuçlarına göre; öğrencilerin %67,1'inin partnerinin olmadığı belirtilmiştir. "Erkek egemen toplum yapısı vardır" ifadesine öğrencilerin %62,6'sı "katılıyorum" cevabını verirken; "kadınlar özgür değildir" ifadesine ise %21,8'inin "katılıyorum" cevabı verdiği belirtilmiştir. Aynı çalışmada "kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez" ifadesine öğrencilerin %9,8'inin "katılıyorum" cevabı verdiği; %67,8'inin ise "katılmıyorum" cevabı verdiği belirtilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin %69,5'inin "kadına yönelik şiddet yaygındır" ifadesine "katılıyorum" cevabı verdiği belirtilmiştir (14).

Evcili ve ark. (15) tarafından tanımlayıcı tipte olan ve 181 öğrenci ile yaptıkları çalışmada evlilik öncesi cinsel deneyim yaşanmasını öğrencilerin %85,1'inin doğru bulmadığı; %5'inin ise doğru bulduğu belirtilmiştir. Kadınların ilk cinsel deneyimlerini evlilik öncesi yaşamalarına ilişkin öğrencilerin %81,2'sinin "hayır, uygun değildir" cevabı verirken; erkeklerin ilk cinsel deneyimlerini evlilik öncesi yaşamalarına ilişkin ifadeye öğrencilerin %66,9'unun "hayır, uygun değildir" cevabı verdiği belirtilmiştir. Öğrencilerin cinsel deneyim yaşama durumları değerlendirildiğinde, %79,6'sı "hiçbir şekilde cinsel deneyim yaşamadım" cevabını verirken; %9,4'ünün "cevap vermek istemiyorum" şeklinde cevapladığı belirtilmiştir. Cinsel deneyim yaşamayan öğrencilerin cinsel deneyim yaşamalarına engel olan faktörler incelendiğinde öğrencilerin %70,2'sinin "bireysel değerler", %65,2'sinin "dini değerler", %50,3'ünün ise "ailesel faktörler" cevabını verdikleri belirtilmiştir. Aynı çalışmada "cinsellik tabu olmaktan çıkmalı" ifadesine öğrencilerin %44,2'sinin "evet, katılıyorum" cevabı verdiği belirtilmiştir (15).

Adak'ın (16) 14 öğrenci ile görüşme tekniğini kullanarak yaptığı nitel çalışmada katılımcılar, evlenmeden birbiri ile yaşamının toplumda kabul görmediğini söylemişler ve topluma açıklamak yerine genellikle yakın arkadaşına anlattıkları belirtilmiştir. Geleneksel rollerin devam ettiği ülkelerde ise evlilik sürecinin iki kişi arasında olmadığını; bu sürece ailelerin de dahil olduğu ve bu durumun yıkılmasının da zor olduğu belirtilmiştir.

Katılımcıların yarısından fazlası evlenmeden birlikte yaşayan çiftlerin evli olanlardan özgür olduğu, kişilerin evlilikle birlikte sorumluluklarının arttığından dolayı evlilik bağının bağımlılık haline geldiğini ifade etmişler ve ülkemizde bulunan toplumsal kuralların partnerleri kısıtlandıkları belirtilmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların cinsellik ve sadakat konusunda görüşleri değerlendirilmiştir. Kadın katılımcılar hem evlilik öncesi hem de evlilik sürecinde sadakatin olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Cinselliğin ise evlilikte daha iyi yaşandığını ifade etmişlerdir. Erkek katılımcılar ise sadakatin evlilikte olmasını ve eşlerine sadık olmanın gerekliliğini vurgularken; cinsel doyumun ise evlilikten önce daha iyi olacağını ifade ettikleri belirtilmiştir (16).

Kızılırmak ve Çakıcı'nın (17) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı tanımlayıcı-ilişkisel tipte çalışmasında öğrencilerinin evlilik öncesinde yaşanan cinsel ilişki konusundaki değerlendirmeleri incelenmiştir. Araştırmada yapılan uygulama testine göre katılımcılar 15-90 arasında puan alabilecekleri ve alınan puan arttıkça da evlilik öncesi cinselliği onaylamadıkları anlamına geldiği belirtilmiştir. Bu çalışmada "evlilik öncesi cinsel ilişkiye giren kadınlara ilişkin tutumlar ölçeği" genel puanı $45,5 \pm 11,71$ olarak belirtilmiştir. Sadece erkeklerin cevapladığı "evlilik öncesi cinsel ilişkiye giren kadınlara ilişkin tutumlar ölçeği" puanı ise $22,5 \pm 5,74$ olarak belirtilmiştir (17).

Apay ve ark. (18) 442 kız öğrenci ile yaptığı ve tanımlayıcı tipte olan çalışmasında cinsellikle ilgili bilgi alanların %67,3 olduğu belirtilmiş; bu bilgi alanların da %58,8'inin okuldaki derslerden aldığı belirtilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin %56,9'unun ailede cinselliğin konuşulmamasını söyledikleri belirtilmiştir. Çalışmada öğrencilerin cinsel mit düzeyine bakıldığında son sınıf öğrencilerinin daha fazla mite sahip oldukları belirtilmiştir. "Kadınların cinsel isteği azdır" mitine 1.sınıf öğrencileri %23,6 oranında katılırken; en yüksek oran olan %31,2 oranında 2.sınıfların bu mite katıldıkları belirtilmiştir. "Erkek cinsel ilişkiyi hep ister ve her zaman cinselliği isterler" ifadesine 1.sınıflar %56,7 oranında katılırken; 4.sınıfların bu ifadeye %79,0 oranında katıldıkları belirtilmiştir. "Cinsel ilişkide; erkekler için cinsel birleşme ve orgazm, kadınlar için ise duygusallık ön plandadır" ifadesine 1.sınıflar %29,1 oranında katılırken; 4.sınıfların bu ifadeye %71,0 oranında katıldıkları belirtilmiştir (18).

Yıldırım'ın (19) 28.650 öğrenci ile yapılan anket görüşmesinin sonuçlarına göre çalışmaya katılan 26.109 kişinin bekar oldukları belirtilmiştir. Öğrencilere aile planlaması ve cinsellik ile ilgili eğitim alıp almadıkları sorulduğunda; erkek öğrencilerin %75,3'ünün, kız öğrencilerin ise %73,0'ının "evet" cevabı verdikleri belirtilmiştir. "Evet" cevabı verenlerin %44,0'ının bu bilgiyi "okul", %32,0'ının "Televizyon/gazete/dergi", %31,0'ının "aile", %28,0'ının "arkadaş", %11,0'ının "sağlık personeli" ve %8,0'ının ise "erotik/pornografik yayından" edindikleri belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada bu verilere karşı öğrencilere aile planlaması ve cinsellik hakkında bilgi isteme durumları sorulduğunda; öğrencilerin %47,1'inin "sağlık personelinde", %24'ünün "okuldan", %19,1'inin "aileden", %10,8'inin "TV/Gazete/dergiden", %7,6'sının "arkadaştan" ve %3,4'ünün "erotik/pornografik yayından" almak istedikleri belirtilmiştir. Aile planlamasını bilen ve bilmeyenlerin cinsiyete göre dağılım sonucuna göre; kız öğrencilerin %86,9'unun; erkek öğrencilerin ise %88,5'inin bilmediği belirtilmiştir (19).

Ebeoğlu'nun (20) 377 bekar öğrenci ile yaptığı anket uygulamasının sonuçlarına göre öğrencilere ilk cinsel ilişki yaşı sorulmuştur. Kız öğrencilerin %18,3'ünün 18-25 yaş arası yaşadıklarını söylemiş; erkek öğrencilerin ise %38,6'sının 15-18 yaş arası yaşadıkları belirtilmiştir. Cinsel deneyim yaşayan kadınların oranı %21,3 iken, erkeklerin oranı %73,7 olarak belirtilmiştir. Cinsel bilgi kaynağına verilen cevaplarda kadın öğrencilerin %66,5'inin "arkadaş" cevabını verirken erkek öğrencilerin %64,9'unun "arkadaş" cevabını verdikleri belirtilmiştir. "Cinsel ilişki hakkında konuşma yaşı" sorulduğunda kadın katılımcıların %36,9'unun 13-18 yaşında "annesi" ile konuşurken; %87,8'inin "babası" ile hiç konuşmadıkları belirtilmiştir. Aynı soruya erkek katılımcıların %64,0'ının "annesi" ile hiç konuşmadığını, %56,1'inin "babası" ile de hiç konuşmadığı belirtilmiştir (20).

Deniz ve Aydemir'in (21) betimsel tarama tipinde olan çalışmada evlenecekleri kişiyi kim seçmeli ifadesine kadın öğrencilerin %66,1'inin "önce ben karar vermeliyim sonra ailem onaylamalı" cevabını verdiği; aynı soruya erkek öğrencilerin ise %1,4'ünün aynı cevabı verdiği belirtilmiştir. Kadın öğrencilerin %32,6'sının "sadece kendim" cevabını verdiği, erkek öğrencilerin bu soruya %58,6'sının aynı cevabı verdiği belirtilmiştir. Öğrencilere göre evlenecek kişiler arasında dini inanç uygunluğu sorulduğunda; kadın öğrencilerin %63,1'inin, erkek öğrencilerin ise %39,5'inin "aynı olmalıdır" cevabını verdikleri

belirtilmiştir.

Öğrencilerin flörtle ilgili düşünceleri sorulduğunda, kadın öğrencilerin %84,3'ünün, erkek öğrencilerin %83,7'sinin "karşıyım" cevabı verdikleri belirtilmiştir. "Onaylamıyorum" cevabını verenlerin %4,7 (kadın öğrenci), %7,5 (erkek öğrenci) oldukları belirtilmiştir (21).

Tümer ve ark. (22) 400 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin kadına yönelik namus anlayışının dağılımı değerlendirildiğinde; %67,3'ünün olumlu, %20,6'sının ise olumsuz tutum sergilediği belirtilmiştir. Evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı ile ilgili görüşlerde öğrencilerin %47,5'i "olumsuz tutum" sergilerken, %34,5'i "olumlu tutum" sergilediği belirtilmiştir. Katılımcıların %84,6'sı "eşitlikçi yaklaşımı" kabul ederken; "geleneksel yaklaşımı" onaylayanların oranının %64,3 olduğu belirtilmiştir (22).

Hamamcı ve ark. (9) nitel olan ve 325 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada "üniversite öğrencilerinin evlilik öncesi eğitim almaya ilişkin görüşleri" sorulduğunda öğrencilerin eğitim zamanı olarak %31,1'inin "hiçbir ilişkisi yokken" eğitim almak istediği, %29,5'inin "nişanlıyken", %21,8'inin "flört ederken" cevabını verdikleri belirtilmiştir. Eğitime katılım şekli değerlendirildiğinde öğrencilerin %62,5'inin "partner ile birlikte" cevabı verdiği belirtilmiştir. Öğrencilere eğitim süresi ile ilgili görüşleri sorulduğunda; öğrencilerin %24'ünün "4-5 oturum" cevabını, %22,8'inin "2-3 oturum" cevabını, %14,2'sinin "6-7 oturum" cevabını verdikleri, %5,8'inin ise "10-11 oturum" cevabını verdikleri belirtilmiştir (9).

Yıldırım'ın (23) nitel tipte olan ve anket-görüşme tekniğinin kullanıldığı çalışmada "cinsiyetlerine göre üniversite öğrencilerinin potansiyel eşte olmasını arzu ettikleri" sorulduğunda; katılımcıların önem verdiği özellik "güvenilir" olarak, ikinci özellik "dürüst", daha sonra sırayla "kişilikli", "sadakatli" ve "sözünü tutan" olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların en az önem verdiği ilk 5 özellik ise sırayla "zengin", "aynı dinden", "aynı etnik", "dindar" ve "bakire" cevaplarını verdikleri belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada katılımcılara "cinsiyetlerine göre üniversite öğrencilerinin potansiyel eşte olmasını arzu etmedikleri" sorulduğunda katılımcıların istemediği ilk 5 özellik sırayla "yalancı", "ilgisiz", "art niyetli", "sadakatsiz" ve "gözü dışarıda" olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların istemedikleri son 5 özellik ise sırayla "fanatik", "alkol kullanan",

“aceleci”, “sigara kullanmak” ve “fakir” cevabını verdikleri belirtilmiştir (23).

TARTIŞMA

İnsanlık tarihi kadar eski bir kavram olan evlilik, zaman içinde değişime uğrayarak yeni bir boyut kazanmıştır. Evlilik süreci toplumlar arası farklı anlamlara ve farklı ritüellerle olsa da geleneksel anlamda anlamını yitirmemiş ve toplumlarca kabul edilmiştir (24).

Cinsellik kavramı da evlilik kavramı ile birlikte zamanla değişim ve dönüşüme uğramış, “cinselliğin evlilikle birlikte olması gerektiği” tabusu da yıkılmıştır. Evlilik öncesi ilişkiler de daha kabul edilebilir bir hale gelmiştir. Dünya üzerinde de doğudan batıya gidildikçe evlilik öncesi cinsel ilişki kabul edilebilir bir duruma gelmiştir. Evlilik öncesi dönemde yaşanan cinsel ilişki ile evlilik sürecinde yaşanan cinsel ilişki toplumlardaki insanlar tarafından farklı anlam taşımaktadır. Bu durum da birey ve toplumun çatışmasına yer açmaktadır (4). Her ne kadar modern toplum izlerini görsek de cinsellik konusunda her toplum belirli norm ve değerlere sahiptir. Erkeklerin evlilik öncesi cinsellik yaşamalarına toplum ses çıkarmasa da kadınlar bu durumda toplum baskısına maruz kalmaktadırlar.

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de evlilik öncesi ilk cinsel ilişki yaşı düşmektedir. Batı ülkelerinde ortalama ilk cinsel ilişki yaşı 17 civarındadır ve giderek azalmaktadır. Türkiye’de ilk cinsel ilişki yaşı Batı toplumlarına göre daha düşüktür. Ancak gün geçtikçe değişen toplum yapısı, flörtleşmeyi beraberinde getirmiş ve evlilik öncesi cinsel ilişkiler de artmıştır (4). Aktif olarak cinselliği yaşan kişilerin birçoğu, ilk cinsel deneyimini erken yaşlarda yetersiz ve sağlıksız bir şekilde tecrübe etmektedir (25). Bu nedenle ülkemizde evlilik öncesi dönem hakkında gençlere doğru bilgi vermek için bu konunun kavrayıp ve geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın örneklemini olan 14 çalışma incelendiğinde çalışmaların hepsinde Türkiye’de ilk cinsel ilişki yaşınının 13-25 yaş aralığı olduğu belirtilmektedir (5, 11, 14-25). Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de evlilik öncesi ilk cinsel ilişki yaşı düşmektedir. Batı ülkelerinde ortalama ilk cinsel ilişki yaşı 17 civarındadır ve giderek azalmaktadır. Türkiye’de ilk cinsel ilişki yaşı Batı toplumlarına göre daha düşüktür. Ancak gün geçtikçe değişen toplum yapısı, flörtleşmeyi beraberinde getirmiş ve evlilik

öncesi cinsel ilişkiler de artmıştır (6). Bu nedenle ülkemizde evlilik öncesi dönemin önemini kavrayıp bu alanın geliştirilmesi düşünülmektedir. İncelenen çalışmaların 5 tanesinde Türkiye’de cinsellik konusunda erkeklerin daha rahat olduğu, kadınların toplum tarafından baskıya maruz kaldıkları belirtilmiştir. Ayrıca yine bu çalışmalarda toplumda cinsel tabuların olduğu, evlilik öncesi cinsel ilişkiyi “kadınların yaşamaması gerektiği” fikrine katılanların büyük bir oranda olduğu belirtilmiştir (3,13-15,18). Bunlara ek olarak Adak’ın (16) yaptığı çalışmasında evlilik dışı yaşamının toplumca benimsenmediğini, evlilik dışı birlikte yaşayanların da bunu çevrelerinden gizlediği bulunmuştur. Eşsizoglu ve ark. (26) yaptığı çalışmasında bekaret kavramının gençlerin önüne bir tabu olarak çıktığı belirtilmiştir. Bu verileri değerlendirecek olursak cinsellik kavramı birçok üniversite öğrencisinin önünde bir engel olmaktadır. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha baskı altında oldukları düşünülmekte ve kadın öğrenciler, toplumsal baskı ile karşı karşıya kalabilmektedirler.

İncelenen çalışmaların 5 tanesinde Türkiye’de cinsellik konusunda erkeklerin daha rahat olduğu, kadınların toplum tarafından baskıya maruz kaldıkları belirtilmiştir. Ayrıca yine bu çalışmalarda toplumda cinsel tabuların olduğu, evlilik öncesi cinsel ilişkiyi “kadınların yaşamaması gerektiği” fikrine katılanların büyük bir oranda olduğu belirtilmiştir (5, 15-17, 20). Bunlara ek olarak Adak’ın (18) yaptığı çalışmasında evlilik dışı yaşamının toplumca benimsenmediğini, evlilik dışı birlikte yaşayanların da bunu çevrelerinden gizlediği bulunmuştur. Eşsizoglu ve ark. (27) yaptığı çalışmasında bekaret kavramının gençlerin önüne bir tabu olarak çıktığı belirtilmiştir (27).

Üniversite gençleriyle yapılan çalışmalar incelendiğinde; yapılan 3 çalışmada gençlerin cinsellik hakkında doğru bilgiye genellikle ulaşamadıkları, bilgiye ulaşanların da sağlıklı yollardan ulaşmadıkları (arkadaş-yakın çevre) belirlenmiş ve gençlerin doğru bilgi almak istedikleri ve evlilik öncesi eğitim hizmetlerinden yararlanmak istedikleri bulunmuştur (9, 19-20). Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), yayınladığı raporunda cinsel sağlık dersinin önemini vurgulamış ve bireylerin cinsellik hakkında düşüncelerini geliştirmeyi ve doğru cinsel bilgi almalarını sağlamayı amaçladıklarını ifade etmiştir (27). Veriler değerlendirildiğinde evlilik öncesi eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Gençlerin sağlıklı cinsel bilgiye erişiminin kolaylaştırılması hem kişinin

sağlıklı olmasına etki edecek hem de toplumda da cinsel yolla bulaşan hastalıklarının engellediği düşünülmektedir.

Veriler

Diğer bir taraftan eş seçme, insanın hayatındaki önemli kararlardan birisidir. Evlilikle birlikte yüklenen sorumluluklar, eğer doğru bir tercih yapılmazsa insanı yalnızlaştırmaya ve mutsuzluğa itecektir. Yapılan incelemede çalışmaların ikisinde eş seçme tutumları ve eşte istenen/istenmeyen özellikler araştırılarak değerlendirilmiştir. Bu sonuçlara göre Türkiye’de üniversite öğrencileri öncelikle eşini kendisinin seçmesi gerektiğinin önemini vurgulamış ve aynı zamanda eşte aranan özelliklere ilk sırada “güvenilir” olması cevabını verdikleri bulunmuştur (21-26).

Üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular, üniversite gençliğinin evlilik öncesi cinsel ilişki deneyiminin olduğunu açıkça göstermektedir. Öğrencilerin doğru ve sağlıklı bilgiye ulaşmakta zorluk çektikleri ve eğitim almak istedikleri bu olguyu da desteklemektedir. Sağlıklı bir süreç geçirilmesi için evlilik süreci başlamadan eğitim politikalarının geliştirilmesi önem taşımaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencileri ile evlilik öncesi cinsel ilişki konusunda yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular üniversite gençliğinin evlilik öncesi cinsel ilişki deneyiminin olduğunu açıkça göstermektedir. Öğrencilerin doğru ve sağlıklı bilgiye ulaşmakta zorluk çektikleri ve eğitim almak istedikleri bu olguyu da desteklemektedir. Sağlıklı bir süreç geçirilmesi için evlilik süreci başlamadan eğitim politikalarının geliştirilmesi önem taşımaktadır. Üniversite öğrencilerinin evlilik öncesi cinsel ilişkiye tutumları değerlendirildiğinde toplumun geri kalan kısmına görece farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de evlilik öncesi cinsel ilişki yaşı düşmektedir. Buna bağlı olarak da cinsel ilişki hakkında gençlerin doğru ve sağlıklı bilgi almalarının önemli olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’nin toplumsal yapısı, kültürel normları ve değerleri göz önüne alındığında kadın ve erkeğe atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinin oldukça önemli bir yerde olduğu düşünülmektedir.

Eksik ya da yanlış bilgi alışverişi; istenmeyen

gebelikler, psikolojik rahatsızlar, travma gibi birçok istenmeyen durumu da beraberinde getirecektir. Bu durumda da evlilik öncesi cinsel ilişki eğitimlerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeyleri fazla olsa da toplumsal baskı nedeniyle evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamada kısıtlandıkları, özgürce cinselliklerini yaşayamadıkları ve bu ihtiyaçlarını gizli bir şekilde yaşadıkları, cinsellik ve üreme sağlığı hakkında doğru bilgi almakta zorluk çektikleri ve evlilik öncesi eğitim hizmetlerinden yararlanmak istedikleri belirlenmiştir. Buradan özetle;

* Evlilik öncesi adaylara ya da flört dönemindeki kişilere yönelik çift terapisi eğitim hizmetleri, cinsel sağlık hizmetlerine ulaşım ve erişimin yaygınlaştırılması,

* Aile danışmanlığının daha da genişletilerek daha fazla aileye, evlilik adaylarına, flört dönemindeki kişilere ulaşmasının sağlanması,

* Bölüm fark etmeksizin üniversite müfredatlarına toplumsal cinsiyet ve cinsel sağlık dersinin eklenmesi ve yaygınlaştırılması,

* Ergenlik döneminden itibaren gençlere yönelik cinsel sağlık ve aile planlaması bilgilerinin profesyoneller tarafından verilmesi,

* Toplumsal cinsiyet bağlamında cinselliğe ilişkin bireyin, ailenin ve toplumun bilinçli olmaları için sosyal medya, televizyon, gazete, reklam gibi araçların aktif kullanılması,

*Evlilik adaylarının cinsel mitlerine (Erkeğin her zaman cinselliğe hazır olması, kadının cinsel isteği azdır düşüncesi, kadınlar orgazm olamazlar düşüncesi vb.) karşı evlilik öncesi olan eğitim içeriğinin genişletilmesi önerilir.

Çıkar çatışması / Conflict of interest: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. / The authors declare that they have no conflict of interest.

Yazarlık katkısı / Author contributions: Çalışmanın tasarımı: FKO, HÜ; İlgili literatürün taranması: FKO, HÜ; Makale taslağının oluşturulması: FKO, HÜ; İçerik için eleştirel gözden geçirme: HÜ; Yayınlanacak versiyonun son onayı: HÜ, FKO / Study design: FKO, HÜ; Literature review: FKO, HÜ; Draft preparation: FKO, HÜ; Critical review for content: HÜ; Final approval of the version to be published: HÜ, FKO

KAYNAKÇA

1. Yıldırım B, Çelik SB. Evlilik dışı cinsel yakınlığa yönelik tutum ölçeği kısa formunun geçerlik ve güvenilirliği. *Turkish Studies – Education*. 2022;17(4):887-900.
2. Ebeoğlu M, Karacan E. Cinsellikle ilgili konularda iletişim ile evlilik öncesi cinselliğe yönelik tutum: Üniversite sınıf düzeyinin ve cinsiyetin rolü. *Ege Eğitim Dergisi*. 2019;20(1):1-19.
3. Cival B, Yıldız H. Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*. 2010;3(2):58-64
4. Sakallı N, Karakurt G, Uğurlu O. Evlilik öncesi yaşanan cinsel ilişkiye ve kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkide bulunmasına karşı tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları*. 2001;22(0):15-29.
5. Pınar G, Doğan N, Ökdem Ş. Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Tıp Araştırmaları Dergisi*. 2009;7(2):105-113.
6. Motamedi M, Khoei E, Shahbazi M, Naghani S, Salehi M, Karimi M, Hajebi A, Farahani F. Paradoxical attitudes toward premarital dating and sexual encounters in Tehran, Iran: A cross-sectional study. *Reproductive Health*. 2016;13(1):102.
7. Bulut A, Ortaylı N. Bir araştırmanın düşündürdükleri: cinsel sağlık ama nasıl? *Sted Dergisi*. 2004;13(2):60-63.
8. Çalışkan Z, Taşhan ST, Orhan İ, Nacar G. Partneri olan ve olmayan üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerinin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2015;4(1):6-10.
9. Hamamcı Z, Buğa A, Duran Ş. Üniversite öğrencilerinin evlilik yaşantısı ile ilgili bilgi kaynaklarının ve evlilik öncesi eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 2011; 26(26): 33-50.
10. Bakır N, Vural Pİ. Üniversite öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik tutumları ve toplumsal cinsiyet algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*. 2019;3(5):119-128.
11. Duman BN, Yılmazel G, Başçı AB, Koçak D. Üniversiteli gençlerin üreme sağlığı ve cinsel sağlığa ilişkin bilgi, tutum ve davranışları. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*. 2015;3(1):1-14.
12. Deniz Ü, Tüfekci A, Önder ÖR. Öğretmen adaylarının cinsellik konusundaki tutumlarının cinsiyet ve cinsel deneyimlerine göre incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*. 2013;5(9):1-9.
13. Atan ŞÜ, Duran ET, Şen S, Bolsoy N, Sevil, Ü. Üniversite öğrencilerinin cinsellik ve aile planlaması yöntemleri konusundaki bilgi, görüş ve uygulamaları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2012;28(1):13-25.
14. Çağlayan M. Erkek üniversite öğrencilerinde kadın ve namus algısı (Yüksek Lisans tezi). Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, 2019.
15. Evcili F, Cesur B, Altun A, Güçtaş Z, Sümer H. Evlilik Öncesi Cinsel Deneyim: Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Görüş Ve Tutumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013; 2(4): 486-498.
16. Adak N. Evlilik veya evlilik dışı birlikte yaşama: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Dergisi*. 2016;(1):23-40.
17. Kızılırmak A, Çakıcı N. Hemşirelik öğrencilerinin evlilik öncesi cinselliğe karşı tutumları ile kadına yönelik namus anlayışları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 2021;9(2):655-671.
18. Apay SE, Akpınar RB, Arslan, S. Öğrencilerin cinsel mitlerinin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013;16(2):96-102.
19. Yıldırım T. Üniversite çağındaki ergenlerin cinsel bilgi, tutum ve davranışları (Uzmanlık tezi). Edirne Trakya Üniversitesi, 2008.
20. Ebeoğlu M. Üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili konularda ebeveyn ve akranla iletişimleriyle evlilik öncesi cinselliğe yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişki (Yüksek Lisans tezi). *Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı*, 2015.
21. Deniz AB, Aydemir İ. Üniversite öğrencilerinin aile ve evliliğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2020;32(1):59-78.

22. Tümer A, Baybuğa MS, Birgili F. Üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin namus anlayışı. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*. 2017;(11):1-19.
23. Yıldırım İ. Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2007;3(27):15-30.
24. Yazıcı B, Demirli C. Evlilik kararı alan bireylerin evliliğe yüklediği anlam ile evlilik öncesi ilişkilerin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 2020;7(7):295-326.
25. Giray H, Kılıç B. Bekar kadınlar ve üreme sağlığı. *Sted Dergisi*. 2004; 13(8):286-289.
26. Eşsizoglu A, Yasan A, Yıldırım EA, Gürgen F, Özkan M. Double standard for traditional value of virginity and premarital sexuality in Turkey: a university students case. *Women Health*. 2011;51(2):136-150.
27. United N. sexual health education. Google. <https://turkiye.unfpa.org/en/news/why-should-sexual-health-education-be-added-curriculum>. 8 Kasım 2022'de yayınlandı. Erişim tarihi: 20 Ağustos 2023.